

kroto i vnogo lubila Chriftufa, ar prauichni, po milofche izuere, fzuedochtuom zahualnosztii liubavi, posztaiu.“ (II. 60.) . . .

Toliko o knjigi: „*Ant. Vramca Predečtva in Postila*“. Objavljam té vrstice uvažujé v nji (I. 73) besede: *Evang: fs: Johan. 6.* „Zberete ali poberete, katero iesz osztalo vífe dobrotnie, da nepognie“.

And. Fekonja.

Ivana Kobilca in nje slike.

Slovenci se v najnovejši dôbi ponašamo v raznimi akademiški izobraženimi slikarji, izmed katerih se jih je dvoje, troje popelo na visoko stopnjo završenosti. Toda, žal, redkokedaj se nam pokaže kakšen njih umotvor, kajti da bi naši umetniki, kakor drugod, sistematiški razstavljali vsako posamično sliko svojo, predno jo odpošljejo na določeno mesto, to v nas ni običajno; kamoli, da bi ta ali óni priredil skupno razstavo zbranih svojih del. Sicer pa temu niso krivi toliko slikarji samí, nego-li naša malomarnost za lepe umetnosti.

Toda, česar doslej niso zmogli moški naši slikarji, to je proizvedla nežna roka mlade slikarice ter nam pokazala, koliko premore talent, združen z vstrajno marnostjo. Minule dni je razstavila namreč gospodičina Ivana Kobilca v dvorani ljubljanske realke preko trideset slik, katere je zgotovila v teku sedmih let. Že to, da se je ženska osmelila sploh uprizoriti razstavo zbranih svojih slik, vzbudilo je občo pozornost; tembolj pa nas je presenetilo število razstavljenih del. In ko smo potem ogledovali sliko za sliko, nismo vedeli, ali bi se čudili izredni nadarjenosti naše umetnice, ali vzgledni nje marnosti. V toli kratki dôbi, pa ta množina slik, katerih vsaka je proizvedena z umetniško spretnostjo — to je kaj lep sad ženske delavnosti! Nadarjena rojakinja naša, o kateri nam je doslej došel le zdaj pa zdaj kakšen glas iz tujine, stopila je tukaj pred nas pristna umetnica, ki je dospela pôtem težavnega samoučenja na akademiško višino.

Gospodičina Kobilca je malone izključno portrétistinja, a bavi se tudi s slikanjem takoimenovanih žanrskih prizôrov, posnetih po prirodi iz ljudskega življenja. Razstavila nam je sedem portrétov v oljnatih barvah in pet portrétov v pastéltnih ali suhih barvah. V prvem oddelku so naslikane naslednje osebe: Gospod Baumgartner, gospodičina Souvanova, nekova gospodičina Schilling, gospodičina Franciška Kobilca, mlajša sestra slikaričina, potem nje oče in mati in gospodičina Roza Pfäffinger, slikarica na Dunaji. V drugem oddelku pa so posnete nastopne dame: Gospá Schäffer, gospo-

dičini Baumgartnerjevi, sestri, skupno na jedni sliki, potem gospodičine: Rakteljeva, Razingerjeva in Souvanova. Portreti z oljnatimi bojami so naslikani z veliko trudoljubivostjo. Podobnost dotičnikov je na vseh izvrstno pogojena, kolorit pester in živ, inkarnat pa svež in čist. Posebno virtuosno je izdelan posnetek umetničine sestre Frančiške. Dočim so vsi ostali portreti zgolj doprsja, naslikana je ta v celi podobi, v životni velikosti. Dasi nam jo umetnica predstavlja v jasni, rožnobôjni obleki, na povse svetlem ozadji, v mehkih, lehkôtno obsenčenih bôjah, ipak je ves nje život jako plastičen. Najbolje pa je proizvedeno obličje — toli nežno in jasno, brez vsake rëzke poteze in mračne sence in vender takó izrazno in živóče, kar je tem teže, ker je posneto en face. Baš nasprotno pa je izvršen obraz očeta Kobilce — toli prirodno in zgovorno v sleharni potezici in gubici, da bi ga niti z mavčnim odtiskom ne pogodil bolje. To je remek-delo à pasticcio, izdelano s pastóznimi, vëšče ubranimi bojami, ki se po svoji plastičnosti sënčijo same. Vidi se, da je slikarica omiljeno nji obličje očetovo proučevala s pravo otročjo ljubeznijo. Po vse različne od oljnatih so portreti v pastéltnih bôjah, kakor se sploh tu drugačna snov ináče obdeluje in je pri tem načinu slikanja vsa druga tehnika. Z oljnatimi bojami n. pr. se slika tako rekoč en plein air, dočim je s pastéltnimi ali suhimi barvami dotično bojilo površneje in rahleje označeno. Zbok tega so jednake slike vse jasnejše, lehkotnejše, rekel bi éterično prozorne, kar obično svetlejšemu njih ozadju povse ugaia. In kakor smo se prepričali, gospodičina Kobilca je vëščakinja v pastelnem slikanju. Tu je vse zgolj mehak obris, in posamične bôje nežne in mile, in vender vse toli živo in plastično. In koliko toplote ve naša umetnica vdihniti telesnemu inkarnatu, največ življenja pa podeluje očém, katere so nji, po izpovedi, sploh najljubši predmet. Pastelne slike so se nam povprek vse omilile, da nismo vedeli, kateri bi prisodili venec. Po slikaričinem mnenji samem je portret Razingerjeve hčerke najdovršnejši.

Ali, kakor smo že omenili, gospodičina Kobilca ustvarja tudi žanrske slike. Na omenjeni razstavi nam je razporedila šestero slik te vrste in sicer: „Citrarico“, „Mamico kavopivko“, „Holandsko deklë“, „Skrinjo stare matere“, „Pri vodnjaku“ in „Staro mater in vnukinjo“. „Citrarica“ je bujna gorenjska déklica v belih rokavcih („ošpetljih“) sedeča ob mizi, na kateri ležé citre. Z desnico si podpira zamišljeno glavo, a levica ji počiva na citrni strunah. Po cvetočem obrazu ji igra blažen smehljaj, iz bistrih očij ji iskri radost in odprta ustna razodevajo poželjivo koprnjenje — po kom to pač ni težko ugeniti. Jako plastiški je modelirana dekličina glava, kakor sploh vsa nje podoba, zlasti pa leva roka, ki se kaj živo dviga iznad črne obleke. Ta slika, posnetek po živem vzoru, bila je razstavljena na Dunaji, v Lucernu, v Baselu in Berolinu, in časopisi dotičnih mest so jo laskavo

ocenjevali. „Kavopivka“ je stara brezzoba ženica, s takoimenovano „mard-ravko“ na glavi. Nji je čašica ljubega „kofétká“ najboljši užitek na svetu — to se bere z veselega obraza, ki se ji ob srebanji črnega kavnega soká kar samó od sebe smeje. Ta slika je bila razstavljena v Pragi, kjer so češki listi pisali pohvalno o nji. „Holandsko deklé“ je tako imenovana „Streiflicht-Studie“. Deklè stoji pred nevidnim oknom, skozi katero jo obseva intenzivna svetloba, zaradi česar nastajajo po nje obličji in po vsem doljenjem poprsji kaj dražestni odsevi. Tu se nam umetnica kaže večšo opazovalko lučnih menjav in učinkov na raznih barbah. „Skrinja stare matere“ je sestavljena žanrska sličica. Dve deklici, sestri, sta se spravili na babičino skrinjo, kjer ima spravljeno staro slovensko-narodno opravo. Starejša 12 — 14 letna deklica poklada mlajši svoji sestrici, sedeči na stolu pred njo, babičino z zlatom prevezeno „avbo“. Za njima v kotu stoji skrivnostna skrinja babičina, iz katere sta deklici navlekli še drugo z zlatom prešito obleko. In ob skrinji sloni rdeč babičin dežnik, v košate gube povit. To vam je kaj idilski, povse blažen prizor iz nedolžnega življenja otroškega! Človeku se kar nekako ináko stori, ko motri brezbržno radost, ki sije ljubkima déklicama s cvetnih obrazkov! „Pri vodnjaku“ je drug jednak prizor iz otroškega življenja. Tri deklice ob vodnjaku, posnetem po prirodi na nekem dvorišči v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Naposled je „Stara mati z vnukinjo“, kateri prva lupi jabolko.

Razven teh slik je bilo razstavljenih dvanajstoric različnih „študij“, t. j. razne doprsne podobe, večinoma ženske, med njimi prvotni obris „Kavopivke“, črnobrad Turek s pisanim turbanom in dečko z rudečim klobukom na glavi, najznamenitejši pa je starec z dolgimi sivimi lasmi in brado, katerega obraz propoveduje vso Odisejo težavnega žitja svojega. Vrh teh je slikarica naposled dodala še nekaj manjših jako mičnih skic. Razumeje se samó ob sebi, da ónih slik, ki so v dalji zasebna svojina, v tej razstavi ni bilo.

In končno nas je presenetila gospodičina Kobilca tudi z jedno nabožno sliko in sicer „svete Bogorodíce“. Ta slika, izvirna koncepcija naše umetnice, kaže nam Mater božjo s svetim Detetom na rokah, kakor svetlo prikazen v oblakih. V ozadji se svetlika rmenozarni sijáj, ki oblija vso skupino in lahkótni prozorni obláčki zakrivajo nje sprednje ozdolge. Marijino obličje je milo in jasno in kaj ljubeznivo sloni ob njem rumenokodrasta glavica Deteta božjega. Ta „Madona“, ki bi krasila vsak Mariji posvečeni oltar, dana je na pródajo, kakor tudi petero ženskih slik. No, žal, pri nas za jednake stvari nimamo denarja, niti pravega razuma za lepo umetnost slikarsko sploh — o tem smo se prepričali baš na tej razstavi.

Gospodičina Kobilca, ki je prvotno bila samoukinja, izobraževala se je najprej na Dunaji, potem se preselila v „Atene ob Izari“, v Monakovo,

kjer se je pod nadzorstvom slovečega portretista Alojzija Erdtelta večbala v svoji stroki štiri leta. Zdaj je že tri leta samostojna slikarica.

Želimo od vsega srca izborni Ljubljančanki mnogo uspeha in — blagohotnih ji naročnikov.

V. Holz.

Odgovor na J. Lendovšekove opazke

o moji izdaji Janežičeve slovnice.

Spisal dr. Jakob Sket.

S prva se mi ni zdelo potrebno, odgovoriti na sodbo in opazke, ktere je g. Lendovšek izpregovoril o moji izdaji Janežičeve slovnice v »Slovenskem Narodu« dne 4. maja 1889 in v »Ljubljanskem Zvonu« 1889, zv. 6 — 11. Pripisujem namreč toliko kritičnega duha slovenskim p. n. čitateljem, da vedó tudi brez mojega odgovora razsoditi, kje ima g. L. v svoji oceni prav, kje ne. Tudi se mi ni videlo potrebno, da bi jaz zagovarjal Janežičevo slovnico pred slovenskim občinstvom, ker gre o njej itak že dobra sodba in jo vsi starejši in mlajši pisatelji dobro poznavaajo. Da bi bil moj ocenjevatelj vse pomote in nedostatke, ki so še ostali v moji izdaji te knjige, vestno naštel ter svoje »skromne opazke« omejil na iste, ki so upravičeni, molčal bi bil. Toda g. L. je navedel toliko dvomljivih, nedognanih stvari, izrekel tolikrat krivo sodbo ne le o moji izdaji Janežičeve knjige, temveč o raznih jezikovnih prikaznih, da mi je težko molčati, videčemu, kako se širijo krivi nazori o našem jeziku in pisavi naši. Svojih trditvev pa ni skušal g. L. vselej znanstveno dokazati, da so prave in jedino upravičene, temveč on je svoje nazore večinoma le brez daljših dokazov izrekel, meneč, vse kar trdi, bodo čitatelji tudi brez dokazovanja verjeli. Res je, da pravi v začetku g. presojevatelj, čitatelji naj od njega »znanstvene ocene« ne pričakujejo, toda vsak vestni kritik mora svoje trditve znanstveno dokazati, predno pisatelju pomote predbaciva. V tem šepa tedaj ocena Lendovškova, da je presubjektivna.

Ker pa še vrh tega g. L. slovenske jezikoslovce in pisatelje pozivlje, naj misli svoje o njegovih opazkah izrazijo, češ: qui tacet, consentire videtur, odločil sem se, če tudi ne rad, v sledečih vrsticah svoje pomisleke objaviti ter tu pa tam njegovo mnenje zavriniti. Upam, da ne bodo moje opazke in dokazi brez koristi za našo pisavo sploh in za slovensko slovnico posebej.

Glasoslovje.

1. Z naslovom »A. Janežičeva Slovenska slovnica« ni g. L. zadovoljen. On sicer sam trdi, da je tako pisati »dandanes sicer navada«,